



ПОЗОРИШТЕ.



УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ
НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИТ СВАКИ ПУТ.

ИЗБИРАЧИЦА.

ШАЉИВА ИГРА У 3 ЧИНА С ПЕВАЊЕМ ОД К. ТРИФКОВИЋА.

(Наставак.)

ДРУГА ПОЈАВА.

Штанцика, Малчика.

Штанцика (одмах с врата.) Љубим руке, госпођице Малчика! (Пољуби је у руку.) А, красота! Ова вам хаљина стоји, да не мож' боље бити! Dieser Geschmack!

Малчика. Опет немцате! Не бојите се зар омадине?

Штанцика. Touschiert mich gar nicht, само ако сте ви задовољни са мнош!

Малчика. Хм! Можда би имала повода и незадовољна бити с вама.

Штанцика. Тако? А смем ли питати због чега?

Малчика. Због оне госпођице, с којом сте на последњој беседи толико кокетовали.

Штанцика. Wie malicieuse! Као да не би знали, да ми је до госпођице Милице врло мало стало, или као да нисте уверени, да поред сјајног сунца изчезну све звезде. Него, кад већ споменусте последњу беседу... Да, да, на последњој беседи... Није ли на последњој беседи и г. Бранко био?

Малчика. Тако ми се чини, да је био.

Штанцика. Ви сте канда и играли с њиме?

Малчика. Сећам се нешто...

Штанцика. Ако се не варам две четворке, и то узастопце једну за другом!

Малчика. Хоћете ваљда тиме да рекнете, да се није нашао други играч?

Штанцика. Боже сачувај, јер ја се добро сећам, да сам од вас тек седми кадрил уграбио.

Малчика. Да, била сам на све друге ангажована.

Штанцика. Ни на један са двојицом, али на два са једним.

Малчика. Господин Бранко је врло добар играч.

Штанцика. А није и иначе лош!

Малчика. Знате и то?

Штанцика. Знам! Шта више, то зна и г. Бранко.

Малчика. А шта још зна г. Бранко?

Штанцика. Г. Бранко зна још и то, да ви имате најлепше очи на свету.

Малчика. Заиста? А откуда ви то знате?

Штанцика. То јест... Пардон! Ја то само држим!

Малчика. Само држите!

Штанцика. Је ли вам можда жао, што не знам за цело?

Малчика. Господине, казбо је то дрско питање?

Штанцика. Опростите, из мене говори љубомора! Ја завидим и сенци вашој.

Малчика. Добро, добро, знам већ, да умете ласкати!

Штанцика. Истина је, није ласкање, верујте ми, госпођице!

Малчика. Морам да верујем, јер сте ми то већ толико пута рекли. Но канда долазе нови гости!

ТРЕЋА ПОЈАВА.

Тошица и пређашњи.

Тошица. (Држи пукет цвећа за леђима.) Љубим руке, госпођице Малчика! Ваш свагда понизни слуга!

Малчика. Драго ми је, господине Тошице! То је лепо од вас, да не дате чекати на себе.

Тошица. То није никад био мој обичај, а сада најмање, кад ме ваше пријатно друштво очекује.

Малчика. То се зове учтив одговор! Али шта држите руке на леђима?

Тошица. Не знам, да ли ће бити по вољи... То је маленкост, али од свега срца...

Малчика. Брзо, немојте ме мучити!

Тошица. Мучити? Каква красна реч! Зар би ја био тако срећан, да вас мучим!

Малчика. Ви сте у томе увек срећан!

Тошица. Како сте добри!.. Но сада већ не ћу дуже да вас мучим... Ево шта је! (Покаже пукет.)

Малчика. Ви сте били и остајете најгалантнији младић нашега доба!

Тошица. Јел' могуће, госпођице?... Онда допустите, да вам ову киту цвећа посветим. (Даје јој цвеће, али га испусти пре него што га је Малчика примила.)

Малчика (смеје се) Ха, ха, ха! (Тошица и Штанцика сагну се заједно, да подигну цвеће, сударе се и падну обоје.)

Штанцика. Али, господине, ви сте врло невешти!

Тошица. Молим, ја нисам крив, ви сте мене гурнули!

Штанцика. Опростите, ви сте мене!

Тошица. Молим лепо, ви сте мене!

Малчика. Добро, добро, али ко ће моје цвеће дићи?

ЧЕТВРТА ПОЈАВА.

Бранко и пређашњи.

Бранко (који је међутим стојао на вратима, претрчи и и подигне цвеће.) Ја ћу бити тако слободан.

Малчика. Bravo, господине Бранко, то се зове вештина! (Пружи му руку.)

Бранко. Само срећа, госпођице! (Осталима) Клањам вам се, господо!

Малчика. Драго ми је, господине, да сте одржали реч, те сте дошли!

Бранко. Зар се може не доћи на позив тако љубазне домаћице, као што сте ви, госпођице? Заиста не, јер то би била велика неблагодарност. (Обзире се. — За себе.) Не видим нигде Савете?

Малчика. Ви као да нешто тражите?

Бранко. То не! — Гледао сам само где би могао штап и пешир оставити. Али ено за њих ћошка! (Остави штап и пешир.)

Штанцика. (Малчики тихо) Ја му не верујем, — он тражи нешто друго.

Малчика (исто тако) И то?

Штанцика (исто тако) Госпођицу Савету.

Малчика (исто тако) Мислите?

Штанцика (исто тако) Сигуран сам!

Малчика (исто тако) Видићемо!

(Наставиће се.)

ШТА ЈЕ „МАНИРА“ У УМЕТНОСТИ, ОСОБИТО У ГЛУМАЧКОЈ.

(Наставак.)

У глумачкој уметности заузима манира врло велики обим, за то ћемо гледати, да тај обим што већма сузимо, јер ће само тако моћи у пуној величини и сјајности сијати песничко уметничко дело. У глумачкој уметности главна је задаћа свакога приказивача, да се са свим претопи у карактер, што га приказује, да буде прави преставник карактера, како га је песник замислио и створио, и да га по песничкој замисли без икаквих допуна гледаоцима приказује. Ми не ћемо дакле никада и никако да будемо потсебени на индивидуалну особу приказивачеву, него хоћемо само карактер да гледамо, што га има да приказује. На против, ако се у том стварачком чину ма и најмања црта појави особене и случајне личности приказивачеве, то онда већ започиње царство манира. Ма-

нира дакле тако рећи дели и разликује приказивача од карактера кога приказује, почем у карактеру црта црте, које нису сродне природи и особености карактера.

Царство манира врло је пространо у глумачкој „уметности.“ Она се појављује у најразноврснијим формама: у пластици, у кретању као год и у гласу. И најженијални уметник узалуд ће у својим студијама пазити и избегавати све оно, што није потребно за приказивање карактера, што би гледаоца потсебало на његову личност. Држање, покрет главе или руке може маниром постати, чим задобије стереотипан карактер, те не стоји у свежи и сагласности са карактером, што се приказује, већ припада само глумчевој случајној индивидуалности. Најшири обим манире појавиће се на сваки начин у гласу. Она свуд онде влада

где се у рецитирању ма каква глумчева особина јасно појављује и опажа, те се тиме често помрачује карактерна слика. Појави ли се манира ма у извесном понављаном запевању, у општом наглашавању кратких последњих слогова, или у извесном затезању у говору, или у једноставној декламацији, увек ће манира помрачити слику карактера, што се приказује, и ми ћемо увек место карактера правог гледати случајног приказивача. Само онај, који у глумачкој уметности ствара праву карактерну слику, као што ју је песник нацртао, тај је без манире, а то је најузвишенија и најтежа мета уметности, и само глумац без манире, т. ј. глумац, који не износи на видело своју личну особу, моћи ће нам потпуну илузију прибавити.

Маниру не треба ни на који начин сматрати као неку препреку коју је природа дала. Телесни недостатак или шта више каква органична мана немају никаква посла са маниром. Она је поникла из слободе и може се исто тако удалити слободом духа. Мефистова реч: „Куда сте се амо довели ту да морате и напоље,“ важи потпуно и за маниру.

Као год што је овладала човеком, тако се може отерати слободном отважношћу. Прави узрок постанку сваке манире треба тражити у претераној нежној индивидуалности, т. ј. у неком уображењу престављача, који хоће гледаоцима да престави нешто особито, својствено, што још никад није било. Том мишљу вођен, приспе човек лако до нечег ванредног, те негује у себи на представи нешто са свим индивидуално, чиме се од свију других разликује. Томе се придружи још и рђава употреба, особито у глумачкој уметности, да неке знатније глумце узму себи за узор, те обично више њине мане него ли врлине на видело поновљено износе. То је са свим природно да је лакше приказати особеност, од општег уметничког земљишта што је раздвојено, него ли у истини истинито и опште. Јер ово последње не да се никад копирати, већ се мора увек на ново стварати. Само особено, од општег вештачког земљишта раздвојено, може се копирати. Отуд она појава, да се лакају много лакше копирати мане и негативне стране правних и сјајних уметника него ли праве врлине њихове.

(Свршиће се.)

С Т А Т И С Т И К А.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

* („Маркова сабља.“) 14. јануара као на дан светосаве била је у нашем позоришту свечана представа. У славу тога дана приказивана је први пут: „Маркова сабља“, алегорија у 2 дела, с песмама, од Јована Ђорђевића. Други део написан је нарочито за нашу позорницу. О самом комаду и о целој представи говорићемо првом приликом опширније. За сада само толико, да је наш свет као с неким тако рећи пијететом гледао тај комад, који је успео да већ не може боље бити, а на задовољство публике, која је допадање своје бурним тапшањем и одобравањем изјављивала. Од слика у комаду најбоље су се допале нашој публици ове: Сеоба српска под нагрјархом Чарнојевићем. — Борба Црногораца с Турцима под владиком Данилом. — Доситије Обрадовић. Сава Текелија и Вук Караџић и њихово славље. У опште цела представа тако је запела нашу публику, да је дуго и дуго бурно и то све дотле изазивала управитеља народног позоришта г. А. Хаџића, док се исти није указао и на указаној му се почасті захвалио. На крају изазван је био још и г. Бунић, машиниста народног позоришта.

П Р А В Н И Ш Т В О.

* (Др. Балтазар Богшић.) С радошћу поздрављамо глас, да ће др. Балтазар Богшић, сада професор на одес-

ском свеучилишту, скорим доћи на Цетиње, да изradi законик за Црну Гору. Богшић је најславније познат као познавалац словенскога права и у колико се ми радујемо, што ће така снага радити на црногорским законима, не сумњамо, да ће и његовом словенском родољубивом срцу ласкати, што му паде удео тако велико дело, које ће му трајну славу стећи. Млада држава, јуначна Црна Гора, која је у последње време учинила толике напретке, добиће сада и своје законе, што ће јој не само унутра најјача полуга бити, него ће јој задобити љубав и наклоност околне браће, а сјајан углед у страноме свету. Дај Боже да се срећно доврши ова племенита мисао кнеза Николе, који је Богшића сам собом позвао да се тога посла прими.

С Т А Т И С Т И К А.

* (Официри у аустријској војсци по језику.) По најновијим извештајима ратног министарства у Бечу говоре од аустријских официра: пољски 2361, чешки 3991, русински 679, српско-хрватски и словенски 2964, руски 481. Словенским језиком говоре њих 10.476, мађарски говоре 2618, остали говоре немачки и друге језике. Постотком има у аустријској војсци 75% официра словенског, 10% мађарскога, 15% немачкога језика и других.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

17. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 9.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 16. ЈАНУАРА 1873.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

МАТИ И СИН.

Позоришна игра у 5 чинова, а два одељења, од Ш. Вирхфајфегерове, превео Ђ.

МАТИ И СИН.

Прво одељење у два чина.

О С О Б Е :

Ђенералица Мансфелдова, удовица	Ј. Маринковића.
Бруно, син јој	Марковић.
Андрија Мансфелд	Лукић.
Стеван Мансфелд } пасторчад јој	Недељковић.
Палм, управитељ добара јој	Зорић.
Штромер, књиговођа му	Пешић.
Свећеник мансфелдске општине	Степић.
Кајетан, писар код Андрије Мансфелда	Соколовић.
Гундула, Ђенераличина коморница	Ј. Поповићева.
Јован слуга	Бунић.

Збива се у двору Раму у години 1828.

С У С Е Д.

Друго одељење у три чина.

О С О Б Е :

Ђенералица	Ј. Маринковића.
Бруно	Марковић.
Стеван Мансфелд, лекар	Недељковић.
Анега, жена му	Л. Маринковићева.
Селма	Л. Хаџићева
Ниро	Станчић.
Љубица } Ђенераличина родбина	М. Недељковића.
Стрелау }	Соколовић.
Хорнтал	Божовић.
Гундула	Ј. Поповићева.
Слуга	Бунић.

Збива се на 15 година после првога одељења у дворцу Мансфелду, Ђенераличином добру.

У петак 19. јануара први пут: „Гушче биковачко“. Шалива игра у 1 радњи, прерађена по Вајару. Пре тога: „Школски надзорник“. Шалива игра у 1 радњи, с певањем, од К. Трифковића.

БОЛУЈЕ: Л. ТЕЛЕЧКИ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.